

Mercosur a čo ďalej

Slovenské agropotravinárstvo vstupuje do roku 2026 v neľahkej situácii: globálne vplyvy zvyšujú tlak na konkurencieschopnosť a stabilitu príjmov agropotravinárskych firiem. Kľúčovým rizikovým faktorom je otázka vplyvu obchodnej politiky EÚ na citlivé komodity.

Tento tlak má v praxi dve výrazne odlišné podoby:

- 1) Mercosur - potenciálne uzatvorenie obchodnej dohody EÚ-Mercosur predstavuje dlhodobé, štrukturálne riziko, ktoré môže trvalo zmeniť konkurenčné podmienky v EÚ.
- 2) Ukrajina - obchodný režim EÚ-Ukrajina (postupne liberalizovaný) predstavuje akútne, priamo regionálne riziko, ktoré sa prejavuje okamžitými cenovými šokmi v susediacich krajinách a prihraničných regiónoch, najmä pri komoditách s vysokým objemom.

Mimoriadne rokovanie ministrov pôdohospodárstva EÚ zo 7. januára 2026 potvrdilo, že pri oboch témach bude rok 2026 prelomový: diskusia sa presúva od protestov a politických deklarácií k nastavovaniu konkrétnych ochranných mechanizmov, kompenzácií a nových pravidiel pre obchodné toky.

Porovnanie dopadov na SR: Mercosur a Ukrajina

Dohoda EÚ-Mercosur je príkladom zmluvne fixovaného otvorenia trhu: po ratifikácii sa režim dovozov stáva stabilnou súčasťou obchodnej politiky EÚ, čo výrazne obmedzuje flexibilitu členských štátov reagovať na trhové šoky.

- Najcitlivejšie komodity: hovädzie mäso, hydina, cukor, etanol.
- Základný problém: asymetria štandardov a nákladov (environmentálne normy, používanie prípravkov, welfare, trasovateľnosť).
- Riziko pre SR: tlak na živočíšnu výrobu a spracovanie mäsa, oslabovanie domáceho reťazca a zamestnanosti.

Pri Ukrajine ide najmä o mimoriadne obchodné opatrenia v kontexte vojny a solidarity EÚ. Dopady však nie sú rovnomerné v celej EÚ - najväčší tlak sa koncentruje do susediacich členských štátov, čoho je príkladom aj Slovenská republika. Aj preto sa určil zákaz dovozov konkrétnych agropotravinárskych komodít z Ukrajiny na Slovensko s cieľom minimalizovať tlak na trh a umožniť len prevoz komodít do iných krajín.

EÚ preto zavádza/posilňuje nástroje ako „emergency brake“ pre citlivé agrokodity (vajcia, hydina, cukor, ovos, kukurica, krúpy, med).

- Najcitlivejšie komodity pre SR: obilniny, kukurica, pšenica, olejniny (cez cenotvorbu a skladovú logistiku), čiastočne aj cukor, hydina, vajcia, med.
- Základný problém: cenový šok, preťaženie logistiky, nerovnováha regionálnych trhov.
- Skúsenosť regiónu: členské štáty pristúpili k národným obmedzeniam dovozu pri sporoch o dopady na vnútorné trhy.

Dopady na slovenské agropotravinárstvo (hodnotenie rizík)

Ukrajina predstavuje vyššie priame riziko pre SR v krátkom až strednodobom horizonte (cenové šoky, tlak na skladovanie a cash-flow). Mercosur predstavuje vyššie strategické a dlhodobé riziko (trvalý konkurenčný tlak po ratifikácii, riziko oslabenia živočíšnej výroby a spracovania).

Najohrozenejšie sektory SR:

- Mercosur: hovädzie, hydina, cukor + spracovanie mäsa
- Ukrajina: obilniny/krmivá, olejniny, logistika, sekundárne dopady na živočíšnu výrobu

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora dlhodobo nesúhlasí s obchodnou dohodou Mercosur v časti poľnohospodárstvo a potravinárstvo a zastáva názor, aby sa agropotravinárstvo vyňalo z dohody. Na jednej strane rozumie potrebám slovenskej ekonomiky pri iných segmentoch národného hospodárstva, kde potrebujeme posilniť export aj do iných častí sveta, na strane druhej poukazujeme na vyššie popísané riziká pre slovenské poľnohospodárske a potravinárske podniky.

Práve preto sme za to, aby sa presadzovali:

- 1) Rovnaké pravidlá - dovoz len za podmienok rovnocenných štandardov (welfare, pesticídy, trasovateľnosť).
- 2) Silnejšie ochranné mechanizmy - automatické spúšťanie ochrany pri poklese cien a raste dovozov.
- 3) Kompenzačný mechanizmus (EÚ fond alebo účelové vyrovnanie) pre citlivé komodity a regióny.
- 4) Priebežné hodnotenie dopadov (annual review) s možnosťou korekcií kvót.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora odmieta nekalú konkurenciu a rozklad domáceho agropotravinárstva. Potravinová bezpečnosť štátu nie je deklarácia - je to schopnosť krajiny užiť svojich občanov a udržať pracovné miesta na vidieku.

Záverečné hlasovanie v otázke obchodnej dohody Mercosur dá Európsky parlament. V kontexte spomenutých dopadov a pokračujúcich protestov proti tejto dohode zo strany niektorých európskych poľnohospodárov v ich domovských krajinách budeme v najbližších dňoch a týždňoch svedkami ešte ďalších dôležitých diskusií.